

Enheten för naturvård

Rotholma SE0110266

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44652-2016

Namn	Rotholma	Areal	6,5 ha
Natura 2000-kod	SE0110266		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-12-12		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
1630	*Strandängar vid Östersjön	0,2	3,1
6210	Kalkgräsmarker	4,1	63
6410	Fuktängar	0,6	9,2

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art-och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1973	Hällebräcka	<i>Saxifraga osloensis</i>

Bevarandesyfte för Rotholma

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44652-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

Områdets prioriterade värden är kalkgräsmark och hällebräcka.

Rotholma ligger inom huvudutbredningsområdet för hällebräcka i Uppland. Området tillhör de ganska få lokaler där arten under lång tid förekommit regelbundet till följd av betesdriften och lokalen är därmed skyddsvärd. Många andra kända förekomster är av tillfällig karaktär där arten dyker upp vid grävarbeten och andra störningar i markskiktet.

Kalkgräsmarker och hällebräcka finns även i Häverö-prästängs naturreservat/Natura 2000-område, en halv kilometer norrut. Övriga förekomster av hällebräcka inom en radie på 5 km finns i Natura 2000-områdena Katthavet, Arnö och Fiskarudden.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av skötselavtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Rotholma

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Strandängar vid Östersjön (1630)**

- Arealen strandängar vid Östersjön ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och eventuellt slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling, stödutfodring, kalkning, dikning och insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel slåtterblomma, smultronklöver, strandrödtoppa, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Kalkgräsmarker (6210)

- Arealen kalkgräsmarker ska vara minst 4,1 hektar.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning. Enstaka välvuxna nyponbuskar, gamla enar och björkar lämnas kvar och räknas inte som igenväxning.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44652-2016

- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel ormrot, jungfrulin, solvända och rödkämpar, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Fuktängar (6410)

- Arealen fuktängar ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Hällebräcka (1973)

- Hällebräckan ska ha goda förutsättningar att kunna fortleva i området och vara livskraftig. Populationsutvecklingen bör vara stabil eller ökande.
- Arten är störningsgynnad så ett fortsatt bete där djuren går och trampar och betar på hållmarkerna är avgörande för artens fortsatta överlevnad.
- De för hällebräcka lämpliga hållmarkspartierna ska hållas fria från buskar och annan igenväxningsvegetation.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av området

Rotholma betesmark ligger i norra Norrtälje kommun i Roslagen. Marken är belägen vid Rotholma gård och ligger inklämd mellan landsvägen och Rotholmaviken. Hagen är bitvis trädbevuxen med ett varierat trädsikt av ek, ask, björk, tall och al. Ställvis förekommer också täta hasselnår. Flera ekar och askar är både relativt grova och gamla, askarna visar dessutom spår av tidigare hamling. Stora delar av hagen är idag öppen och solbelyst nästan hela dagen. Det förekommer partier med något tätare krontäcke, vilket ger en viss beskuggning av marken. På dessa ställen är floran av mer skuggföredragande karaktär. Topografin i hagen är svagt böljande och sluttande ner mot strandkanten i väster. Upp mot hållmarkerna finns små inslag av torrängsflora, annars är floran mestadels av frisk till fuktig typ. Här och var finns små partier med kalkgräsmark och kalkinslaget märks i hela området. Blockrika partier förekommer på sina ställen i hagen.

De låglänta delarna utgörs av strandängar som är påverkade av östersjöns brackvatten. Här kan man finna den mindre vanliga arten blåsklöver och andra arter som är anpassade till den lite saltare miljön. Områdets olika biotoper skapar en variation i olika livsmiljöer vilket ökar den biologiska mångformigheten.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44652-2016

Stora restaureringsåtgärder är utförda i området. Området ingick i ett naturvårdsprojekt vid namn "restaurering av mnemosynefjärilslivsmiljö" som drevs av Norrtälje naturvårdsfond. Vid restaureringen sparade man klungor av träd för att öka variationen mellan helt öppna solbelysta miljöer till mer halvöppna med ett beskuggande trädsikt. Al- och hasselskott har kommit efter den restaureringen. I de restaurerade delarna förekommer både hävdgynnade arter och ett flertal så kallade ohävdsarter. De fuktiga delarna har efter restaureringen fått ett kraftigt uppslag av bland annat älggräs, humleblomster och tuvtåtel. Igenväxning av nypon finns spritt i hela området men djuren verkar hålla tillbaka skottbildningen någorlunda.

Beskrivning av arter och livsmiljöer***Strandängar vid Östersjön (1630)**

Strandängen förekommer i ett mindre låglänt delområde längst i norr men även som inslag i mindre partier i de södra delarna. Här påverkas vegetation av Östersjöns brackvatten som skapar en zonerad vegetation beroende av vattenstånd, landhöjningen och betespåverkan. Floran i området är varierad med arter som ängsnycklar, blåsklöver och de typiska arterna slätterblomma, smultronklöver och strandrödtoppa och de mer vanliga salttåliga arterna som salttåg och guldkämpar. Utanför strandängen finns en mindre vattenspegel innan bladvassen tar över.

Kalkgräsmarker (6210)

Stora delar av hagen utgörs av denna livsmiljö. Den är i huvudsak frisk men inkluderar även de torrare, blottade hällmarkspartierna. Livsmiljön slingrar sig fram mellan de skogbevuxna delarna och runt strandängen och de låglänta riktigt blöta partierna. Denna livsmiljö utgörs av marker med lång kontinuitet av beteshävd eller som slättermark. Vissa delar av de restaurerade områdena ingår i denna livsmiljö då de har eller inom snar framtid kommer att återfå den värdefulla hagmarksfloran. I området förekommer också ett visst kalkinslag i marken.

Fältskiktet är mycket artrikt med flera intressanta arter som de typiska arterna ormröt, solvända, jungfrulin och rödkämpar men även arterna nattviol, kattfot, älväxing, Adam och Eva och brudbröd hittas här.

Fuktängar (6410)

I södra delen av området finns en fuktäng som är omgiven av kalkgräsmarken. Fuktängen är en öppen betesmark som har en naturlig hydrologi och som sambetas med övrig hagmark. Området behöver ha ett högt betestryck för att inte sly av al ska slå upp och ta över och för att främja hävdgynnad flora.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44652-2016

Hällebräcka (1973)

Hällebräckan är en ettårig art som kräver konkurrensfria miljöer för att växa. Den är starkt kalkgynnad. Många av förekomsterna är intill och på hållar i betesmarker, miljöer som hålls fria från konkurrens genom kreaturstramp och torka.

Utvecklingsområden

I området finns partier som har potential att utvecklas till Natura 2000-livsmiljö. I dagsläget finns dock inte de för livsmiljöerna utmärkande strukturer och processer i tillräckligt hög utsträckning.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Strandängar vid Östersjön (1630)**

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring som indirekt ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Utebliven eller svag hävd.
- Vinterbete.
- Igenväxning av träd, buskar och vass.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Stödutfodring och insådd av för livsmiljön främmande arter.

Kalkgräsmarker (6210)

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring som indirekt ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Utebliven eller svag hävd.
- Vinterbete.
- Igenväxning av träd och buskar.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, uppläggning av jordmassor, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Stödutfodring och insådd av för livsmiljön främmande arter.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44652-2016

Fuktängar (6410)

- Igenväxning med träd, buskar och ett ökande inslag av högvuxen och konkurrenskraftig fältvegetation.
- Dikning, kalkning, gödsling eller insådd av för livsmiljön främmande arter.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Utebliven eller svag hävd.
- Exploatering.

Hällebräcka (1973)

- Att hävden upphör och igenväxning sker.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Hällbräcka är fridlyst enligt 7 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Avtal eller miljöersättning behövs för att säkra att området hävdas.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44652-2016

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Rotholma. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Strandängar vid Östersjön (1630)	Ökad betesdrift eller slåtter. Röjning av sly och vass.	Årligen. Vid behov.
Kalkgräsmarker (6210)	Ökad betesdrift eller slåtter. Röjning av sly.	Årligen. Vid behov.
Fuktängar (6410)	Ökad betesdrift eller slåtter. Röjning av sly.	Årligen. Vid behov.
Hällebräcka (1973)	<i>Betesdrift.</i>	Årligen.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Strandängar vid Östersjön (1630)	Gynnsamt.
Kalkgräsmarker (6210)	Gynnsamt förutom i ett område i nordväst där det är ej gynnsamt.
Fuktängar (6410)	Gynnsamt.
Hällebräcka (1973)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Åtgärdsplan för Rotholma, AB

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Norrtälje Naturvårdsfond, restaurering D.nr. 511-2003-91554

Norrtälje Naturvårdsfond 2003. Åtgärdsplan för Rotholma 5:1

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44652-2016**Karta**

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

